

Metodický list

Zpracování ochrannářského plánu lokality

(září 2023)

Nutnost stanovení dlouhodobé koncepce péče o zájmové lokality a jejich priorit vyplývá nejen z logiky vlastní činnosti pozemkového spolku, ale i z často opakovaných požadavků odborných kruhů či donátorů. Tato metodika by měla pomoci pozemkovým spolkům vytvořit ke každé lokalitě materiál, který by shrnoval podstatná fakta současného stavu, na jejich základě stanovoval optimální stav lokality, určoval kroky, jak se k němu dostat, pojmenovával rizika, která při tom mohou nastat, a který by umožňoval i následné jednoduché posuzování, zda se lokalita vyvíjí tak, jak si představujeme, či nikoliv. Tedy takový materiál, o který se lze opřít i v případě potenciálních odborných sporů či mediálních útoků.

Řada materiálů, které jsou v textu zmiňovány, jsou v Kanceláři ÚVR ČSOP k dispozici a na požádání mohou být pro potřeby zpracovávání ochrannářských plánů zaslány či zapůjčeny. Stejně tak koordinátor programu rád poskytne při zpracovávání ochrannářských plánů osobní asistenci nebo zprostředkuje kontakt na další odborníky. Bližší informace o zdrojích některých potřebných informací viz též metodický list *Zjišťování informací o lokalitě*.

Zpracování ochrannářského plánu je povinné pro lokality vykoupené v rámci kampaně Místo pro přírodu.

Struktura a obsah ochrannářského plánu

1. ZÁKLADNÍ ÚDAJE

1.1. Název lokality

Jméno, pod kterým je lokalita prezentována v materiálech pozemkového spolku. V ideálním případě historické pomístní jméno lokality. Možno výstižné a dobře prezentovatelné jméno i uměle vytvořit. Není vhodné používat jméno katastrálního území obce, zejména leží-li lokalita zcela mimo intravilán obce. Též není vhodné používat ryze technická označení typu „biokoridor BK 27“. Označení typu „přírodní rezervace“, „soukromá rezervace“ není součástí názvu.

1.2. Lokalizace

Uveďte kraj, obec a katastrální území, v nichž lokalita leží. Polohu lokality zakreslete do základní topografické mapy vhodného měřítka, ze které jsou patrné širší vztahy v okolí lokality (nejlépe 1:10 000),

1.3. Vymezení lokality

Vymezení lokality je klíčové pro to, aby bylo jasné, k jakému území se následující kapitoly vztahují. Jako „lokalita“ je pro potřeby ochrannářského plánu možno vnímat pouze pozemky ve vlastnictví či správě pozemkového spolku nebo území zahrnující i další pozemky. Obvykle je jako „lokalita“ vymezeno území s nějakými přirozenými hranicemi (např. hranicemi daného biotopu, komunikace, vodní tok...). Vymezení lokality nemusí korespondovat s hranicemi pozemků, na druhou stranu, pokud pozemkový spolek vlastní i části pozemků mimo „logicky“ vymezenou lokalitu, je vhodné, aby i tyto části byly do lokality zahrnuty.

Pokud vymezení lokality zahrnuje i pozemky, ke kterým pozemkový spolek nemá žádný vztah, je potřeba zejména v návrhové části (kapitola 3) dobře volit formulace, aby někdo z vlastníků nenabyl dojmu, že pozemkový spolek zasahuje do jeho vlastnických práv. V textu je v takovém případě

vhodné rozlišovat, které údaje se vztahují k vymezené lokalitě jako celku a které pouze ke spravovaným pozemkům.

Hranice lokality zakreslete do katastrální mapy. Je vhodné vymežit hranice lokality i slovně.

1.4. Údaje o jednotlivých pozemcích

Přehledně zde uveďte podrobné údaje o jednotlivých pozemcích lokality dle evidence katastrálního úřadu (katastrální území, číslo pozemku, druh pozemkové evidence, výměra, druh pozemku, vlastník), doplňte vztah pozemkového spolku k pozemku (vlastnictví, užívací smlouva, souhlas s péčí...), případně i skutečnou funkci pozemku, byť tato informace vyplývá z následujících kapitol. Lze využít tabulky pozemkové evidence pozemkového spolku. Fyzické osoby neuvádějte jménem (rozpor s GDPR), pouze formulací „fyzická osoba“. Není nutné (mnohdy ani vhodné) zde uvádět bližší podrobnosti o vlastnících, např. jejich adresy.

Uveďte souhrnně celkovou výměru lokality a pokud možno i výměry jednotlivých druhů pozemků, případně výměry pozemků dle jednotlivých vlastníků. V případě vlastnický či typově různorodé lokality je vhodné doplnit tyto údaje též graficky; vyznačením jednotlivých druhů pozemků či typů vlastnictví v katastrální mapě. V případě, že vymezení lokality zahrnuje i další pozemky, vždy by mělo být minimálně v katastrální mapě zakresleno, ke kterým pozemkům má pozemkový spolek právní vztah.

2. CHARAKTERISTIKA LOKALITY

Účelem této kapitoly je shrnout veškeré podstatné informace o lokalitě a identifikovat její nejvýznamnější prvky, na základě čehož budou následně stanoveny priority managementu. Jelikož tato kapitola je klíčová pro stanovení dlouhodobých cílů v území, doporučujeme ji vypracovat co nejpřesněji, včetně porovnání stavu území a jeho jednotlivých složek dnes a v minulosti (na základě dostupných archivních a literárních zdrojů, případně hodnověrných informací pamětníků).

Pokud to uznáte za vhodné, můžete samozřejmě vzhledem k povaze lokality použít i další doplňující kritéria. Naopak není nutné každému kritériu věnovat vlastní podkapitolu, pokud spolu některá kritéria úzce souvisí. Podrobnost vypracování jednotlivých kapitol závisí na charakteru lokality (předmětu zájmu o ní) a dostupnosti informací.

2.1. Přírodní poměry

2.1.1. Geologie a reliéf

Stručně charakterizujte geologické podloží a půdní poměry lokality (zejména s ohledem na kyselost a úživnost lokality).

Popište členitost a expozici (severní, jižní...) lokality. Významné terénní útvary je vhodné zakreslit do mapy.

2.1.2. Hydrologické poměry

Charakterizujte povrchovou vodu, odtok z území, případně i podzemní vodu, jejich stav a dynamiku. Důležité s ohledem na budoucí management mohou být i informace o odvodnění lokality, případně jejího blízkého okolí.

Pokud lokalitou nebo v její bezprostřední blízkosti protéká vodní tok, je vhodné zjistit a uvést (jsou-li takovéto údaje k dispozici) jeho dlouhodobou hydrologickou charakteristiku – průměrné denní průtoky, dlouhodobé měsíční průměrné průtoky, maximální průtoky dosažené nebo překročené jednou za N roků, kvalita vody, režim záplav apod.

2.1.3. Biotopy

Lokality spravované pozemkovými spolky jsou obvykle nehomogenní a tvoří je více typů biotopů. Je potřeba v každém území zjistit výskyt všech biotopů (doporučujeme vycházet z 2. vydání Katalogu biotopů České republiky od M. Chytrého, T. Kučery, N. Kočího a kol., který vydala AOPK ČR v roce 2010, ke stažení v pdf na http://portal.nature.cz/publik_syst/files/katalog-biotopu-cr-2-vydani.pdf), vyznačit v plánu jejich hranice a uvést jejich rozlohu (přesnou nebo určenou kvalifikovaným odhadem).

Biotopy lze zjistit buď vlastním mapováním nebo převzetím z mapování, které proběhlo na celém území ČR pro potřeby NATURA 2000 (dostupné on-line na <https://webgis.nature.cz/MBCR.aspx>; viz též metodický list *Zjišťování informací o lokalitě*). Ne vždy však toto mapování odpovídá aktuální skutečnosti; v takovém případě je nutno uvádět skutečný stav, nikoli „oficiální“ stav dle mapování AOPK ČR.

Vhodný (a z hlediska plánování další péče velmi důležitý) je i popis biotopů z pohledu jejich dynamiky – tedy chování v průběhu času v návaznosti na v lokalitě probíhající aktivity (např. zarůstání rybníků vodní vegetací při příliš extenzivním rybničním hospodaření, postupné ochuzování bylinného patra stepních trávníků s dominantním sveřepem při jejich pravidelném sečení, rozrůstání ostrůvků vrby popelavé do okolních lučních partií i při jejich pravidelném obhospodařování apod.).

Pokud charakter lokality vyžaduje zohlednění širšího kontextu, nebo je-li lokalita součástí většího komplexu, který je vhodné posuzovat jako celek, je třeba stručně charakterizovat i okolí lokality. Zejména je vhodné uvést, zda je lokalita obklopená přirozenými či polopřirozenými společenstvy, intenzivně hospodářsky využívanými pozemky či urbanizovanými plochami.

2.1.4. Druhy

Uveďte přehled druhů evropského, národního a regionálního významu. Výčet je možno doplnit i o další druhy významné pro charakter lokality nebo takové, na které je vhodné brát při managementu lokality zvláštní ohled. Zmínit je vhodné i druhy, které se v lokalitě v minulosti prokazatelně vyskytovaly a nyní se již nevyskytují (jsou nezvěstné). Zároveň u každého druhu počtenost (přesný nebo odhadovaný počet), významnost (tj. zařazení druhu mezi zvláště chráněné, do červených seznamů či do směrnic EU), v případě různorodých rozsáhlejších lokalit bližší lokalizaci a, pokud jsou známy, též nároky na zachování populace druhu. Do poznámky je možno uvést například vývojový trend, poslední pozorování, zdroj dat, specifikum výskytu (v době rozmnožování, v době tahu...).

České jméno taxonu	Vědecké jméno taxonu	Významnost			Početnost	Bližší lokalizace	Nároky na zachování populace druhu	Poznámka
		HD	§	RL				
popelivka sibiřská	<i>Ligularia sibirica</i>	II*	§1	CR	1500	na ploše C	nezměněný vodní režim	stabilní populace

Přehled kategorií významnosti

HD – druh z Přílohy II nebo IV Směrnice Rady 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin

II – druh z Přílohy II (* znamená prioritní druh)

IV – druh z Přílohy IV

§ - chráněný druh dle prováděcí vyhlášky 395/1992 Sb. k zákonu č. 114/1992 Sb.

§1 - kriticky ohrožený

§2 - silně ohrožený

§3 - ohrožený

RL – druhy uvedené v aktuálním Červeném seznamu ČR (interaktivní seznam na <https://portal.nature.cz/cervene-seznamy#/>):

CR – kriticky ohrožený (Critically Endangered)

EN – ohrožený (Endangered)

VU – zranitelný (Vulnerable)

CD – závislý na ochraně (Conservation Dependent)

NT – téměř ohrožený (Near Threatened)

(LC – málo dotčený (Least Concern) – tato kategorie často zahrnuje i běžné druhy, proto se obvykle neuvádí)

Pozn. 1: pro cévnaté rostliny lze v závorce uvádět i tradiční označení C1-C4

Pozn. 2: lze zohlednit i regionální Červené seznamy – v tabulce označte „r“ před příslušnou zkratkou.

Do samostatné tabulky je vhodné uvést i druhy problematické, především invazivní, na lokalitě se vyskytující.

Uveďte zdroje, ze kterých uvedené údaje pochází (vlastní pozorování v letech 2020–2023, botanický průzkum RNDr. Nováka 2022, NDOP). Opatrně s využíváním dat NDOP, lokalizace mnohých nálezů není úplně přesná (pochází-li daný údaj výhradně z NDOP, je vhodné v tabulce do poznámky uvést).

V případě většího množství druhů/údajů je vhodné rozdělit na více kapitol dle jednotlivých skupin (rostliny, živočichové, houby či ještě detailněji).

2.2. Ekologické souvislosti

2.2.1. Velikost

Velikost území zhodnoťte jednak z pohledu zachování (obnovení) jednotlivých biotopů, jednak z pohledu zachování (obnovení) populací nejvýznamnějších druhů rostlin, živočichů, případně hub (viz kapitoly 2.1.4. až 2.1.6.).

Větší území, resp. větší plochy biotopů jsou životaschopnější (a potenciálně hodnotnější) než území/plochy biotopů malé a izolované. U některých biotopů (např. les) je určitá minimální rozloha zásadním předpokladem k možnosti ponechání území v bezzásahovém režimu. Výstupem této kapitoly by mělo být hodnocení, zda je vhodné usilovat o zvětšení současné rozlohy lokality a zda je to možné.

Z pohledu druhů hodnotíme význam lokality pro zachování populací, stejně jako význam těchto populací pro zachování charakteru lokality. Základní podmínkou, která musí být zohledněna, je, zda je území s ohledem na svoji velikost schopné zabezpečit (ovlivnit) trvalé přežití dané populace (např. řešit nároky velkých šelem, rysa či vlka, při velikosti lokality několik málo hektarů je bezpředmětné).

2.2.2. Reprezentativnost (zachovalost) biotopů

Čím je biotop reprezentativnější, tím vyšší je jeho hodnota z hlediska ochrany přírody.

Reprezentativnost biotopu hodnotíme buď odhadem na základě jeho podoby nebo přesněji na základě procentuálního podílu druhů zaznamenaných v daném biotopu vůči celkovému počtu

druhů příslušné druhové kombinace daného typu (viz Katalog biotopů České republiky – kapitola 2.1.3.). Používáme tři kategorie reprezentativnosti:

1. vynikající
2. průměrná
3. nedostatečná

2.2.3. Obnovitelnost biotopů a druhových populací

Obnovitelnost hodnotíme v případě, že se v území nacházejí biotopy a druhy, které jsou přímo ohrožené, degradující nebo zanikající. Můžeme ji definovat jako úsilí (čas a prostředky), které jsou nutné na obnovu biotopu (restituci/reintrodukcii druhu) v daném území. Čím je těžší restituovat/reintrodukovat druh nebo obnovit biotop, tím intenzivněji by měl být chráněn. Ohrožené druhy a biotopy se začlení do následujících kategorií:

- Neobnovitelné - rekonstrukce vhodných podmínek by trvala více jak 50 roků nebo je nepravděpodobné, že by byla úspěšná, případně je možná jen za značného poškození jiných biotopů nebo druhů.
- Obtížně obnovitelné - rekonstrukce je možná, ale území vyžaduje důkladnou péči po dobu 10 až 15 let, případně velmi vysoké náklady.
- Lehko obnovitelné - struktura vytvářející biotop nebo indikační druhy se na území opět objeví bez vynaložení značného úsilí.

2.3. Právní souvislosti

2.3.1 Ochrana přírody a krajiny

V této kapitole uveďte případnou ochranu lokality z hlediska zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (CHKO, maloplošné zvláště chráněné území, evropsky významná lokalita, ptačí oblast, významný krajinný prvek...) a příslušné podmínky ochrany. Pokud je lokalita součástí tzv. Ramsarského mokřadu, biosférické rezervace či jiného obdobného území vyplývajícího z mezinárodních smluv, uveďte i toto.

Průběh hranic jednotlivých stupňů ochrany je vhodné vymežit v mapě (lze nalézt např. v mapách na <http://drusop.nature.cz>).

2.3.2. Územně plánovací dokumentace

Zde je třeba zmínit aktuální územní plány vztahující se k lokalitě, případně i další územně plánovací podklady (např. zásady územního rozvoje), pokud z nich vyplývá něco, co není zřejmé z platného územního plánu. Vždy by měl být uveden výřez z územního plánu s legendou pro plochy lokality se týkající a uvedením limitů, které z textové části územního plánu plynou. Měla by být uvedena doba platnosti územního plánu i probíhající projednávané změny územního plánu, mají-li vztah k lokalitě.

Mohou-li lokalitu přímo ovlivnit, měly by se tyto okolnosti uvést i pro související území (např. územní plán předpokládající v těsné blízkosti zástavbu).

Veškeré informace o územním plánu naleznete obvykle na webových stránkách obce, případně souhrnně na webových stránkách kraje.

2.3.3. Další právní vztahy k lokalitě

V této kapitole uveďte například existenci ochranných pásem, zasahujících do lokality, dobývacích prostorů, ochranu nemovitých kulturních památek či jakékoli další legislativně stanovené limity

ovlivňující péči o lokalitu (omezující libovolné nakládání s ní. Zde by měla být uvedena i případná věcná břemena vázaná na pozemky v lokalitě.

Právní vztahy a omezení, vztahující se pouze na část lokality, je vhodné vymežit v mapě.

Mohou-li lokalitu přímo ovlivnit, měly by se tyto okolnosti uvést i pro související území (např. existence dobývacího prostoru v těsném sousedství lokality apod.)

2.4. Socio-ekonomické poměry – využívání území a jeho okolí, ovlivňující lokalitu, v minulosti a současnosti

Podrobnost vypracování jednotlivých podkapitol závisí na dostupných informacích a jejich významu. Uvádí se především ty aktivity, u kterých je zřejmé nebo lze důvodně předpokládat, že lokalitu výrazně ovlivňují, ať již v negativním nebo pozitivním smyslu. Je potřeba určit všechny významné aktivity, jejich pozitivní nebo negativní dopady na lokalitu a toleranční kapacitu lokality vůči vlivům těchto aktivit.

2.4.1. Ochrana přírody

Uveďte historii ochrany lokality a v minulosti či současnosti realizovaná ochranná, managementová a revitalizační opatření, jejichž cílem je (bylo) udržet nebo zlepšit stav lokality. Odlište aktivity pozemkového spolku o případných dalších aktivit na lokalitě.

2.4.2. Zemědělství

Zmiňte zde jakékoliv zemědělské využívání lokality, případně i jejího okolí, v současnosti či minulosti. Je vhodné uvést charakteristiku zemědělské činnosti, např. využívání trvalých travních porostů, v případě pastvy druh a počty hospodářských zvířat, způsob a místo jejich ustájení (kravíny, salaše), hlavní pěstované plodiny apod. Charakterizujte důležitost zemědělství pro udržování dobré kvality lokality, a jak ovlivňují zemědělské aktivity ekologické procesy. Uveďte též ekonomický význam lokality pro místní obyvatelstvo apod.

2.4.3. Lesnictví

Charakterizujte jakékoliv lesnické využívání lokality, případně i jejího okolí, v současnosti či minulosti. Uveďte kategorizaci lesů (lesy hospodářské, ochranné a zvláštního určení), používané hospodářské způsoby, lesní dopravní síť (stav a hustota), vliv všech lesnických aktivit na lokalitu a na její klíčové prvky apod.

Přílohou ochranného plánu by měla být platná lesnická porostní mapa.

2.4.4. Myslivost a rybářství

V úvahy berte všechny aktivity spojené s jakýmkoliv využitím lokality a jejího okolí pro účely myslivosti a rybářství. Uveďte začlenění lokality do honiteb či rybářských revírů (hranice honiteb naleznete na <https://geoportal.uhul.cz/mapy/mapyhon.html>). Uveďte veškerá myslivecká zařízení (krmelce, posedy...) na lokalitě.

Využívání lokality a jejího okolí pro účely myslivosti a rybářství je možné dokumentovat i na mapě (umístění příkrmovacích zařízení, posedů, místa určená k rybolovu, klidové zóny apod.).

2.4.5. Těžba nerostných surovin

Popište způsob těžby nerostných surovin, rašeliny, písku, šterku. Uveďte rozsah a dobu těžby (současná, ukončená). Do úvahy by se měla brát i těžba ve vzdálenějším okolí lokality, protože může potenciálně např. ohrozit kvalitu vody či ovlivnit hydrologickou bilanci povodí.

Zdůrazněte i případné pozitivní vlivy těžby na významné prvky lokality (lomy a doly mohou být např. významné pro některé druhy rostlin, ptáků a netopýrů).

Těžbu na lokalitě a v jejím okolí je možné dokumentovat i na mapě.

2.4.6. Využití vody

Zmiňte jakékoliv využívání vody na lokalitě, ať již jde o využívání, které v konečném důsledku vytváří charakteristický, významný prvek na lokalitě (např. rybník) nebo ji jakýmkoliv způsobem ovlivňuje (odvodnění, zavlažování, odběr vody apod.). V úvahu by se mělo brát i využití vody ve vzdálenějším okolí lokality, jelikož může potenciálně ohrozit její významné prvky i samotnou kvalitu vody, může ovlivnit hydrologickou bilanci povodí apod.

Využití vody, existence vodohospodářských děl, bariérových prvků na vodních tocích, odvodňovacích a zavlažovacích kanálů, drenáží apod., je vhodné též dokumentovat na mapě.

2.4.7. Rekreace a sport

V úvahu berte aktivity spojené s jakýmkoliv rekreačním a sportovním využitím lokality a jejího okolí.

2.4.8. Výchovné a vzdělávací využití

Uveďte např. existenci naučných stezek, monitorovacích ploch, pravidelné využití pro vzdělávací, výukové či výchovné programy, dlouhodobé vědecké výzkumy prováděné na lokalitě a pod.

2.4.9. Další využití

Zde uveďte jakékoliv další využívání lokality, např. skládkování odpadů, vojenské využití, znečišťování, charakter kulturního dědictví a jiné.

2.5. Možné konflikty zájmů v rámci ochrany přírody

Na tomto místě by se měly definovat existující a možné konflikty zájmů při ochraně jednotlivých biotopů, druhů či obecně hodnot území. Běžné jsou např. rozpory v nárocích na ochranu rostlin a živočichů. Rozpor může vznikat též odlišným vnímáním významnosti jednotlivých skupin organismů mezi veřejností a odborníky. Taktéž ochrana estetických hodnot území či prvků kulturního dědictví mohou být v rozporu s ochranou některých druhů či celých biotopů.

Do této kapitoly nepatří konflikty zájmů mezi ochranou přírody a jinými aktivitami; ty by měly být definovány v předešlých kapitolách nebo v kapitole 3.2.

3. CÍLE A OPATŘENÍ

Cíle a opatření k dosažení příznivého stavu lokality, které budou stanoveny v následujícím kroku zpracování ochranného plánu, musí zohlednit především:

- priority ochrany území, tj. potřeby biotopů a druhů, jejichž zachování je prvořadé
- možnosti zlepšení kvality území a jeho funkcí (zlepšení estetických a krajinářských hodnot, ekonomický potenciál, zvýšení účasti veřejnosti...)

Při stanovování cílů by měly být zohledněny všechny potenciální možnosti zlepšení (udržení) všech podstatných funkcí území. *Například zachování určitého ohroženého druhu na lokalitě je možné pouze za předpokladu finančně náročné obnovy degradovaných biotopů. Veřejnost je však tento druh vnímán jako málo významný. Prostředkem k získání finančních prostředků nezbytných pro tento zásah může tedy být osvětová kampaň, jejíž cílem bude zvýšení povědomí veřejnosti o významu tohoto druhu.*

3.1. Dlouhodobé cíle ochranného plánu

Účelem této kapitoly je stanovení ideálního cílového stavu lokality a jejích jednotlivých prvků (biotopů, významných druhů).

Dlouhodobé cíle musí být založené na hodnocení existujících poměrů a potenciální hodnoty území. Z metodického hlediska směřjí dlouhodobé cíle v některých případech vypadat neprakticky nebo nedosažitelně vzhledem k dostupným zdrojům a mohou jít nad časový horizont ochranného plánu. Při jejich stanovování je však nutné vzít v úvahu faktory, které nelze ovlivnit. Dlouhodobé cíle by měly jasně vyjadřovat cíle managementu lokality, neměly by být vágní a volně interpretovatelné.

Příklad:

Ochranný plán lokality XY

Dlouhodobé cíle k dosažení příznivého stavu:

- 1. Zachovat vrchovištní a slatinné biotopy v lokalitě*
- 2. Obnovit biodiverzitu vzácných a ohrožených druhů lokality, se zvláštním důrazem na zachování populace druhu *Salix myrtilloides**
- 3. Zlepšit vztah místních obyvatel k lokalitě a k rašeliništím všeobecně*

Dlouhodobé cíle by měly pokrývat celou lokalitu - tedy např. pokud se lokalita skládá z cenného mokřadu, hospodářského lesa a skládky, musí být stanoven ideální cílový stav nejen pro mokřad (jeho zachování), ale i pro les (přírodě blízké hospodaření jako příklad pro okolní hospodáře) a pro skládku (rekultivace)

Dlouhodobé cíle by měly být seřazeny dle priority. Způsob, jak dosáhnout těchto cílů, by na tomto místě neměl být uváděn.

3.2. Modifikující faktory a jejich zhodnocení

Modifikujícími faktory nazýváme vnější faktory, které mohou ovlivnit dosažení či nedosažení vytčených cílů bez našeho přímého přičinění. Mohou být pozitivní, negativní nebo s neznámým vlivem na naše cíle. Modifikujícími faktory jsou například přirozená sukcese, invaze patogenů, eroze, omezenost finančních zdrojů či personálu pro management lokality, změny v legislativě, změny klimatu, přírodní katastrofy, změny ve využívání okolní krajiny...

Modifikující faktory by měly být systematicky vyjmenovány a stručně popsány. Zhodnocení by mělo u jednotlivých faktorů odpovědět na následující otázky: jaký mají vliv na dosažení dlouhodobých cílů, za jakých okolností se projeví a zda (jak) mohou být změněny. Doporučujeme uvést v přehledné tabulce.

Uvádějte jen relevantní faktory, není potřeba je uměle stanovovat nebo uvádět faktory, které na management dané lokality nemají žádný vliv.

3.3. Operativní cíle ochranného plánu

Operativní cíle by měly být výstižným vyjádřením, jak dosáhnout dlouhodobých cílů péče při zvažování modifikujících faktorů. Operativní cíle by měly být prakticky dosažitelné. Měly by jimi být řešeny nejen odborné, ale i politické otázky, jako např. legislativní zajištění ochrany, jednání s dalšími vlastníky, hlídání změn územního plánu a podobně.

Jelikož dosažení operativních cílů by mělo sloužit jako jedno z kritérií následného hodnocení úspěšnosti nebo selhání managementu, je vhodné, tam, kde je to možné, aby cíle byly spjaté s výstupem, který je určitým způsobem měřitelný (například "Udržet populaci druhu X v rozmezí 400 až 500 jedinců."). V případě, že jsou údaje o změnách početnosti populací nedostatečné, nebo existuje více proměnných mimo dosah managementu, které mohou silně ovlivnit početnost populací, je lepší stanovit cíl, který specifikuje vytvoření takových podmínek, o kterých je známý nebo na základě dostupných informací předpokládáný jejich pozitivní účinek na cílové druhy - např. "Udržet travní porosty na minimálně 60% jejich rozlohy vysoké 5 až 10 cm za účelem podpory hnízdní úspěšnosti druhu X.", „Dosáhnout zakmenění v rozmezí 50 – 60 % s ohledem na nároky světlomilných druhů X a Y“ či „Občasným odbahněním udržovat hloubku jezírka na minimálně polovině jeho plochy v rozmezí 30 – 60 cm (na zbývající ploše méně)". U lokalit, kde jde o ochranu celého biotopu, je vhodné stanovit nějaké „deštníkové druhy“ a operativní cíle vztáhnout k nim. U lesních společenstev může být takovýmto měřitelným kritériem např. procentuální podíl jednotlivých dřevin či udržení určité věkové skladby porostu. V případě, kdy je prioritním dlouhodobým cílem ochrana krajinného rázu, může znít operativní cíl například „Udržet poměr kosených luk a ploch zarůstajících náletovými dřevinami v rozmezí 1:2 až 1:3“. Každopádně musí být operativní cíle stanoveny tak, aby jejich dosažení bylo ověřitelné.

Operativní cíle se řadí dle priority.

3.4. Navrhovaná opatření s určeným termínem a zodpovědností za realizaci

Každý z operativních cílů musí být naplněn konkrétními opatřeními. Na základě předchozích částí ochrannářského plánu budou navržena opatření v oblasti praktické péče, výzkumu a vzdělávání, legislativy, monitoringu, výchovy a spolupráce s veřejností.

Příklad:

Do roku 2022 prostřednictvím pravidelného a včasného managementu udržet, případně zlepšit stav společenstev slatin, vlhkých luk a prameniští. Přitom zachovat existenční podmínky pro populace vzácných druhů drobných rejska horského (*Sorex alpinus*) a myšivky horské (*Sicista betulina*)

- 1. Každoročně v červenci až srpnu kosit a odstraňovat sukcesní stádia dřevin na ploše biotopu xy (2 ha – viz mapa), mimo označených míst s výskytem „čistých“ jedinců druhu *Salix myrtilloides* a porostů křovin okolo potůčku.*
- 2. Ve dvouletých intervalech kosit a odstraňovat porosty křovin v biotopu wz mimo porovnávací plochy bez kosení. Každý rok realizovat opatření na polovině plochy o výměře 2 ha, přičemž je nevyhnutelné střídání ploch.*
- 3. Pravidelně každé tři roky odstraňovat případné sukcesní stádia dřevin, porosty křovin v prameništní části mimo označených míst s výskytem „čistých“ jedinců druhu *Salix myrtilloides*.*
- 4. Pravidelně (nejméně dvakrát ročně) informovat média a veřejnost o dění na lokalitě*
- 5. Na jaře 20xx vydat publikaci o lokalitě, informující přitažlivou formou laickou i odbornou veřejnost o jejím významu, ohrožení, způsobu managementu a možnosti zapojení do její ochrany.*
- 6. V nejkratším možném čase začít jednat se správcem vodního toku o možné revitalizaci úseku 35-39 říčního kilometru.*

Ke každému navrhovanému opatření je potřeba navrhnout způsob zajištění (dobrovolnicky členy organizace, formou placených brigád, zadání profesionální firmě...), odhadnout personální náročnost (pro organizaci – tedy např. v případě zadání realizace jinému subjektu je personální náročnost jeden člověk, který zadministruje zakázku a průběžně provádí kontrolu její realizace bez ohledu na to, kolik lidí se bude na vlastní realizaci fakticky podílet) a případné finanční zdroje.

Opatření i způsoby jejich naplnění je vhodné stanovit v alternativách s ohledem na modifikující faktory.

4. ZÁVĚREČNÉ ÚDAJE

4.1. Použité podklady a zdroje informací

4.1.1. Bibliografie a další údaje

Uvede se seznam všech materiálů/publikací, které byly využity při přípravě ochrannářského plánu, a zejména všech materiálů, které obsahují důležité informace o lokalitě.

Uvedou se též další zdroje informací, jako jsou webové stránky, nepublikované materiály (s udáním místa jejich uložení) či ústní sdělení (s bližší charakteristikou – funkce, odbornost, vztah k lokalitě – toho, kdo ústní sdělení podal)

Aktualizace ochrannářského plánu

Vzhledem k dynamice mnohých lokalit je vhodné nezpracovávat (neschvalovat) ochrannářské plány na předem stanovenou dobu (obvyklá praxe byla 10 let. Pokud na lokalitě dojde k nějakým zásadním změnám, se kterými ochrannářský plán nepočítal, měla by být neprodleně vyhotovena jeho aktualizace (vypracován nový ochrannářský plán či jeho dodatek). Jinak by měl být ochrannářský plán nejpozději jednou za deset let vyhodnocen a na základě tohoto vyhodnocení rozhodnuto, zda je potřeba provést aktualizaci (vypracovat nový ochrannářský plán) či nikoli.

Aktualizace ochrannářského plánu (nový ochrannářský plán) by měla vždy vycházet z plánu předešlého. Mělo by z ní být zřejmé, k jakým změnám na lokalitě v uplynulém období došlo, případně i proč k nim došlo. Žádná z předešlých informací by se neměla ztratit; v případě že některé významné druhy nebyly v uplynulém období na lokalitě pozorovány, mělo by to zde být uvedeno, avšak druh by neměl být z plánu vyřazen. Pokud již některý z cílů předešlého ochrannářského plánu není relevantní, mělo by být odůvodněno, proč. Zrovna tak, pokud se nějaký cíl zásadním způsobem změnil.